

УДК 342.922:338.436

DOI: 10.31359/2411-5584-2019-38-3-115

Г. С. ІВАНОВА

кандидат юридичних наук,
докторант кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
Україна, м. Харків
e-mail: gs-ivanova@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2658-3502>

ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СФЕРИ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ¹

У статті досліджується інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу України. Аналізуються нормативно-правові акти, які регламентують дану сферу, та наукові праці із зазначеної проблематики. Надаються авторські пропозиції щодо можливості вдосконалення інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу України та авторське визначення даної категорії.

Ключові слова: інформаційно-правове забезпечення, агропромисловий комплекс України (АПК України), інформаційні технології, комп'ютерне забезпечення, геоінформаційні системи.

Постановка проблеми. На сучасному етапі економічного розвитку України аграрний сектор відіграє провідну роль, оскільки виступає інтенсивною рушійною силою економічних процесів. Аграрний сектор є місцем роботи майже 403,8 тис. українців, а частка сільськогосподарської продукції формує

---

¹ © Іванова Г. С., 2019. Стаття публікується на умовах ліцензії Creative Commons – Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Статтю розміщено на сайті збірника: <http://econtlaw.nlu.edu.ua>.

близько 17 % ВВП [1]. Будучи однією із ключових сфер виробництва, аграрний сектор виробляє товари рослинного і тваринного походження. Його ключова роль простежується на двох рівнях: перший – забезпечення населення споживчими продуктами харчування, другий – надання промисловості сировини. Попри це слушно визнати той факт, що показники виробництва та експорту продукції не є конкурентостабільними порівняно з іншими високорозвиненими країнами, а аграрна політика України значно віддалена від європейської, що свідчить про необхідність урегулювання окремих питань функціонування діяльності агропромислового комплексу України. З огляду на це доцільно проаналізувати існуючу систему інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу (далі – АПК), визначити її основні недоліки та можливі шляхи вирішення існуючих проблем у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поглибленим аналізом проблем та перспектив розвитку АПК, визначенням його сутності та ролі в економіці країни, особливостей адміністративно-правового регулювання у даній сфері займалися такі науковці, як Є. Фурманчук [2], Н. Костильова [3], Т. Серебрякова [4], А. Железняк [6], А. Лапін [7], Р. Штифанич [9], С. Мороз [10], О. Федірець [11] та ін. Попри те, що актуальні проблеми АПК привертати увагу чималої кількості науковців, питання інформаційно-правового забезпечення цієї сфери не було досліджене на достатньому рівні, тому вкрай актуальною є подальша робота в цьому напрямі.

Формулювання цілей. Виходячи з аналізу чинного законодавства, що регламентує інформаційну складову діяльності АПК, та враховуючи специфіку соціально-економічного розвитку України, виявити і з'ясувати причини існуючих недоліків інформаційно-правового регулювання аграрного комплексу, надати пропозиції щодо їх усунення та відповідно вдосконалення ефективності функціонування АПК у цілому.

Об'єкт дослідження: правові норми, що регулюють інформаційне забезпечення суспільних відносин, які виникають у сфері АПК України.

Виклад основного матеріалу. Рівень ефективності функціонування АПК напряму пов'язується з якісним інформаційним забезпеченням. Визначаючи категорію «інформаційне забезпечення», слід наголосити на тому, що у правовій доктрині найпоширенішим є визначення інформаційного забезпечення через процес забезпечення інформацією шляхом використання технологій, зокрема комп'ютерних. Так, Є. Фурманчук розуміє під інформаційним забез-

печенням процес отримання, аналізу, накопичення та зберігання інформації в базах даних з метою їх подальшого використання у професійній діяльності [2, с.76]; Н. Костильова, Ю. Мальцева, Д. Шкурин наголошують на тому, що інформаційне забезпечення є процесом збирання, аналізу та накопичення інформації, який відображає життєдіяльність установи, підприємства чи організації [3, с. 6]; слушною є позиція Т. Серебрякової, яка визначає інформаційне забезпечення будь-якої сфери як сукупність інформаційних ресурсів та способів їх організації, які є необхідними та придатними для реалізації аналітичних процедур, що забезпечують процес управління [4, с. 79].

Чинне законодавство не дає визначення інформаційно-правового забезпечення, однак абз. 3 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про інформацію» визначає інформацію як будь-які відомості та/або дані, які можуть зберігатись на матеріальних носіях чи в електронному вигляді [5, ст. 1], а відповідно в абз. 2 ч. 1 ст. 3 закріплюється положення про забезпечення рівних можливостей у створенні, зберіганні, збиранні, одержанні, захисті, охороні, поширенні інформації [5, ст. 3].

Говорячи про інформаційно-правове забезпечення діяльності АПК, слід визнати, що на сьогодні існує чимала кількість підходів до його визначення. Так, А. Желєзняк та М. Гладиш дотримуються позиції стосовно того, що забезпечення інформацією аграрного комплексу потрібно розглядати в межах сукупності форм документів, нормативної бази та реалізованих рішень, які пов'язані із розвитком сільського господарства, забезпеченістю своєчасного виконання всіх процесів в аграрній сфері, а також передбаченням майбутніх процесів розвитку сільського господарства [6, с. 45]. На нашу думку, таке визначення є занадто широким і не дає змоги виділити суттєві та необхідні ознаки, що стосуються правової регламентації інформаційного забезпечення аграрних структур. Іншої позиції дотримується А. Лапін, який наголошує на тому, що суть інформаційно-правового забезпечення полягає в супроводженні діяльності аграрного підприємства спеціалізованими службами, формуванні систем збору, розповсюдження і систематизації інформації [7, с. 27–28]. Таким чином, можна сформулювати своє авторське визначення цієї категорії, під яким запропоновано розуміти використання інформаційно-комунікаційних технологій та комп'ютерних ресурсів, баз та банків даних, що складають систему стійкого і налагодженого програмного забезпечення, яке функціонує з метою одержання, обробки, збереження та поширення інформації для безперервного та сталого державного управління всіма сферами АПК України

задля ефективного аграрного виробництва та його конкурентоспроможності. Метою інформаційно-правового забезпечення діяльності АПК є те, щоб на базі зібраних початкових даних отримати оброблену, узагальнену інформацію, яка має стати основою для прийняття управлінських рішень. Основна ціль такого забезпечення полягає у підвищенні якості та ефективності діяльності підприємства шляхом переходу до автоматизованої системи управління.

При класифікації сфер АПК традиційно прийнято розрізняти три обов'язкові рівні, а саме: 1) сільське господарство, що виступає первинною одиницею і точкою відліку для функціонування аграрного комплексу, оскільки на цю ланку покладається завдання щодо виготовлення сільськогосподарської продукції; 2) підприємства, які здійснюють матеріально-технічне забезпечення аграрного сектору, їх основним завданням є забезпечення сільськогосподарської діяльності засобами і матеріалами виробництва; 3) підприємства, що безпосередньо займаються реалізацією сільськогосподарської продукції, що включає в себе зберігання та транспортування продукції.

Деякі науковці крім зазначених сфер окремо виділяють четвертий рівень – інфраструктурний, що передбачає дорожньо-транспортне, складське і тарне забезпечення сільського господарства [8, с. 78].

Наголошуючи на інформаційно-правовому забезпеченні сільського господарства, необхідно визнати, що первинною складовою тут виступають наукові установи, чия діяльність охоплює два великі рівні: надання інформації суб'єктам агропромислової діяльності зайнятих на сільськогосподарських підприємствах та формування знань, умінь та навичок у майбутніх працівників аграрної сфери. Підтверджуючи цю позицію, Р. Штифанич пропонує поділяти такі установи на науково-методичні та науково-технічні центри аграрної науки [9]. Так, на рівні аграрного підприємства ці установи покликані здійснювати розповсюдження наукової інформації, консультацію при розробці програм розвитку аграрного комплексу, проводити тренінги, семінари, круглі столи з метою підвищення рівня наукових знань у зайнятого складу аграрного підприємства. Реалізуючи функцію з підготовки кадрів для сфери аграрної промисловості, такі центри покликані вже на початковому рівні закладати професійні глибинні знання у сфері сільського господарства у майбутніх працівників, формувати бажання працювати на благо суспільства і держави, заохочувати до сумлінного і професійного ставлення до майбутньої професії.

Наступним елементом інформаційного забезпечення визначеної сфери є розгалужена система комп'ютерного забезпечення. Стрімкі процеси розвитку науки і техніки зумовили появу чималої кількості програм, що покликані супроводжувати діяльність підприємства. С. Мороз та І. Шрамко серед таких програм виокремлюють: 1С: Підприємство, Парус: Підприємство, БЕСТ, Акцент. Агрохолдинги використовують корпоративні інформаційні системи BAAN, SAP, Oracle Applications, Office Tools, Галактика [10, с. 119]. Основною метою визначених програм є комплексний супровід усіх управлінських процесів на підприємстві, відхід від радянської паперової системи, зниження ризиків втрати інформації, обмін інформацією без суттєвих затрат, спрощений порядок пошуку необхідної інформації.

Розглядаючи другий структурний рівень АПК, слід наголосити на провідній ролі моніторингу сільськогосподарської діяльності. Такий моніторинг насамперед повинен стосуватися стану земель, оскільки для визначення пріоритетних напрямів розвитку технічного забезпечення агропромислової сфери необхідно мати інформацію про природні процеси на відповідній території, межі та обсяг посівних площ, стан родючості земель у відповідному регіоні тощо.

З метою зазначеного моніторингу у світовому інформаційному просторі була розроблена низка програм, принцип дії яких ґрунтується на супутниковому спостереженні. Такі програми отримали назву геоінформаційних систем. Серед таких систем О. Федірець виділяє: eLeaf, MapExpert, Vera, Astrium-Geo, AgroGIS та ін. На жаль, однією з найголовніших проблем лишається можливість застосування цих систем виключно крупними агрохолдингами з огляду на великі витрати, пов'язані з належним забезпеченням функціонування цих програм [11, с. 307].

Чинний Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» визначає лише два напрями державного фінансування аграрного сектору: механізм здешевлення кредитів та компенсація лізингових платежів.

У контексті державного забезпечення сільськогосподарських підприємств інформаційними технологіями треба відмітити, що Закон України «Про державний бюджет України на 2019 рік» не передбачає видатків на дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері розвитку АПК, підготовку наукових кадрів, наукові розробки у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції, дослідження та експериментальні розробки у сфері АПК, на відміну від Закону України «Про Державний бюджет

України на 2018 рік», у якому такі видатки передбачались. Такий крок законодавця, безсумнівно, є невиправданим та викликає багато сумнівів та суперечностей, оскільки раніше з роками відбувалося зменшення таких видатків, то наразі такі кошти взагалі не виділяються, а отже, багато державних агрохолдингів фактично позбавлені можливості використовувати геоінформаційні системи.

З'ясовуючи стан інформаційного забезпечення підприємств, які здійснюють реалізацію сільськогосподарської продукції, особливу увагу необхідно приділити таким поняттям, як логістика та маркетинг, що відображають сутність їх діяльності. З метою просування сільськогосподарської продукції доцільно використовувати такі програми, як Google Analytics, Bizagi, Mindmeister, Snappa, Office 365, Piktochart, Storify, Buffer та ін. [12; 13].

Однією із складових маркетингової системи підприємства та особливе місце у ньому посідає веб-сайт підприємства, з огляду на це доцільно зосередити увагу на фахівцях, які здійснюють заходи щодо його підтримки та просування. Під підтримкою необхідно розуміти заходи щодо своєчасного оновлення інформації на веб-ресурсі, покращення дизайну сайта, розробки актуальних гіперпосилань. Просування передбачає рекламні заходи, спрямовані на популяризацію сайта серед користувачів мережі Інтернет.

У логістичній сфері підприємств, що реалізують продукцію аграрної сфери, варто виділити низку підприємств, які характеризуються високими показниками діяльності, а сфера їх діяльності поширюється і на Україну, серед таких: Aggro-Maas NV, АМАКО, TERRA FOOD [14, с. 228–229]. Тісна співпраця із зазначеними компаніями зумовить стрімкі процеси підвищення ефективності діяльності підприємств, завданням яких є збут продукції сільськогосподарського сектору.

Розвиток і використання зазначених інформаційних систем в АПК України є виправданим кроком, оскільки зазначені розробки іноземних компаній використовуються в аграрній промисловості чималої кількості розвинених країн та вже довели свою ефективність, підтвердженням цього виступають показники ефективності діяльності аграрного сектору провідних країн світу.

Неможливо не приділити уваги питанню баз та банків даних у сфері АПК України, адже вони є основними елементами інформаційно-правового забезпечення. Визначення поняття «база даних» знаходимо в Законі України «Про Національну програму інформатизації». Так, законодавець під поняттям «база даних» розуміє іменовану сукупність даних, що відображає стан об'єктів та

їх відношень у визначеній предметній області [15, ст. 1]. У зв'язку із втратою чинності Інструкції Міністерства статистики України, Управління статистики науки, інформації та інновацій «Про порядок заповнення звіту про наявність і використання банку даних за формою № 4-інф» у законодавстві України наразі відсутнє визначення банку даних, попри це визначена в Інструкції категорія «банк даних» лишається придатною і може цілком доречно застосовуватися при з'ясуванні змісту поняття банку даних. Так, відповідно до зазначеного нормативного акта, банк даних – це система програмних, мовних, організаційних і технічних засобів, призначених для централізованого накопичення інформації, а також сама інформація, що зберігається в базах даних, тобто бази даних у комплексі із системою управління банками даних [16].

З аналізу наданих законодавцем визначень банку та баз даних справедливо зробити висновок, що категорія «банк даних» є ширшою, а база даних виступає одним з її провідних елементів.

У контексті сказаного необхідно перейти до з'ясування ролі баз та банків даних для сфери аграрного комплексу. У даному аспекті привабливою є позиція М. Н. Головчинер, яка пропонує всі дані, що містяться в банках, поділяти на три сфери: фінансову, матеріальну та трудову [17, с. 5–8].

Трудові дані покладаються в основу з'ясування загальної кількості співробітників підприємства, визначення інформації про кожного окремого суб'єкта, зайнятого на підприємстві, з'ясуванню підлягають питання професії, освіти, посади, досвіду роботи, інформації про наявність у працівника дисциплінарних стягнень [17, с. 5]. Ця категорія даних спрямована з'ясувати роль та цінність кожного окремого працівника для підприємства, урахувати показники його діяльності з метою підвищення її ефективності у разі низьких показників, застосовуючи відповідні заходи впливу або, навпаки, заохочуючи і матеріально стимулюючи працівників, які перевищують норми виробництва.

Дані у сфері фінансів регулюють більшою мірою питання, пов'язані з транспортними потоками. Прикладами таких даних є визначення наступних питань: скільки коштів надійшло на підприємство, з яких джерел надходять такі кошти, на яку сферу спрямовані ці кошти, аналіз використаних і доступних фінансів [17, с. 5]. Чітка систематизація цих даних дозволяє посилити важелі контролю за фінансовою сферою підприємства, приділити увагу проблемним питанням фінансування, зокрема визначити, яка сфера потребує додаткового забезпечення, здійснити розподіл надходження фінансів по провідних і необхідних галузях виробництва підприємства аграрного комплексу.

Матеріальні дані регулюють безпосередньо обіг сировини і сировинних ресурсів, установлюють інформацію про строки реалізації товарів та послуг, куди і звідки вони надходять, які матеріали наявні на підприємстві, а які необхідно придбати чи оновити [17, с. 5]. У контексті функціонування АПК слушно наголосити на важливості цих даних при обранні найоптимальнішої системи збуту сільськогосподарської продукції, залучення новітніх технологічних рішень на підприємство, регулювання порядку постачання технічних ресурсів на підприємство.

Аналізуючи нормативну базу, слід визнати, що відповідно до розділу III Закону України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» інформаційній підтримці АПК надаються основні пріоритети [18]. Специфіка бази даних в аграрному секторі, повноваження щодо її ведення та відповідні особливості містяться в законах і підзаконних нормативних актах. Першим у системі таких актів необхідно виділити Закон України «Про систему інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу України». Відповідно до ст. 23 Закону на центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну аграрну політику, покладено повноваження щодо формування єдиного інформаційного простору з власними засобами інформатизації, створення інформаційно-консультативних та дорадчих служб з базами даних про технічні засоби для агропромислового комплексу, запасні частини й агрегати до них, про їх виробників, технологічну належність, технічну, екологічну, економічну та іншу характеристики, ціну [19, ст. 23]. Крім того, згаданий нормативний акт покладає на центральний орган виконавчої влади (далі – ЦОВВ), що реалізує державну аграрну політику, повноваження щодо забезпечення створення і розвитку єдиного інформаційного простору в системі інженерно-технічного забезпечення аграрного комплексу [19, ст. 9]. Зазначена норма тісно пов'язана із наступною, яка надає уповноваженим ЦОВВ суб'єктам, які реалізують контрольню-наглядову політику у сфері агропромислового комплексу, право на безперешкодне отримання інформаційних матеріалів з метою виконання покладених на них відповідно до закону завдань [19, ст. 21].

Закон також закріплює поняття міжнародного співробітництва у сфері інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу, а одним із шляхів його здійснення є створення інформаційно-маркетингових центрів для прискорення руху товарів та послуг на національні ринки держав [19, п. 9 ч. 1 ст. 24]. Крім того, система інженерного забезпечення АПК підлягає науковому обслуговуванню, шляхи здійснення якого також закріплені в Законі, зокрема

йдеться про визначення пріоритетів технічної політики та програм розвитку системи інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу; проведення наукових досліджень, дослідно-конструкторських розробок нових типів технічних засобів і технологій для агропромислового комплексу та їх випробування; координацію науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт [19, п. 1–2 ч. 2 ст. 22; ч. 3 ст. 22].

Постанова Кабінету Міністрів України від 25 листопада 2015 р. № 1119 «Про затвердження Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України» визначає роль і місце Міністерства аграрної політики та продовольства України (надалі – Міністерство) у питаннях формування і реалізації державної політики у сфері аграрної промисловості. Звертаючи увагу безпосередньо на інформаційний аспект, що реалізується у завданнях Міністерства, необхідно визнати той факт, що зазначений орган виконавчої влади наділений досить широкими повноваженнями у сфері інформаційно-правового забезпечення АПК України. Так, підп. 22 п. 4 визначає завданням Міністерства ведення інформаційного банку даних про стан ґрунтів земель сільськогосподарського призначення; підпункти 26, 28 п. 4 встановлюють, що завданням Міністерства також є визначення складу інформації, що подається для внесення до Єдиного державного реєстру тварин; забезпечує здійснення заходів, спрямованих на інноваційно-інвестиційний розвиток сфер агропромислового виробництва, сприяє реалізації інвестиційних проєктів в аграрному секторі; відповідно до підп. 39 п. 4 бере участь у формуванні та реалізації політики у сфері інформатизації та технічного захисту інформації, підп. 41 п. 4 покладаються повноваження щодо впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, створення інформаційних ресурсів, підп. 52 п. 4 забезпечує проведення моніторингу аграрного продовольчого ринку, створює і забезпечує постійне функціонування системи інформаційного забезпечення діяльності оптових ринків сільськогосподарської продукції, затверджує Положення про організацію взаємного обміну інформацією про стан земельних відносин між суб'єктами інформаційної взаємодії (моніторинг земельних відносин), здійснює організацію та забезпечує проведення моніторингу земельних відносин (підп. 62² п. 4). Крім того, з метою організації своєї діяльності реалізує державну політику стосовно державної таємниці, здійснює захист інформації з обмеженим доступом, а також технічний захист інформації, контроль за її збереженням в апараті Мінагрополітики в установленому законодавством порядку (підп. 1 п. 5) [20].

Крім того, Міністерство наділено специфічними правами у сфері інформації, серед таких прав: отримання безоплатно від міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування необхідні для виконання покладених на нього завдань інформації, документів і матеріалів, зокрема від органів статистики – статистичні дані; користування відповідними інформаційними базами даних державних органів, державною системою урядового зв'язку та іншими технічними засобами; скликання наради, утворення комісій та робочих груп, проведення наукових конференцій і семінарів з питань, що належать до компетенції Мінагрополітики [20, підпункти 1–4 п. 6].

Окреме місце в системі вертикальних відносин між суб'єктами АПК посідає Аграрний фонд (далі – Фонд), який є державною спеціалізованою бюджетною установою, уповноваженою реалізовувати цінову політику в аграрному секторі економіки, саме таке визначення Аграрному фонду надає постанова Кабінету Міністрів України від 6 липня 2005 р. № 543 [21]. У контексті аналізу положень зазначеної постанови вбачаються повноваження Фонду щодо забезпечення поширення інформації про кон'юнктуру аграрного ринку, а також право у встановленому законом порядку на одержання інформації від органів виконавчої влади.

Завершуючи аналіз нормативної бази, що регламентує інформаційну складову АПК України, справедливо визнати, що Міністерство аграрної політики та продовольства України відіграє в ньому провідну роль. Попри наявність значного обсягу повноважень у Міністерства проблемним залишається порядок їх реалізації та занадто великий рівень централізації. Роблячи акцент на безпосередньому вдосконаленні інформаційно-правового забезпечення сфери АПК України, слушно визнати позиції щодо створення інформаційно-консультативного обслуговування сільськогосподарських підприємств, що зумовлено необхідністю безперервного процесу поширення новітніх технологій серед агропромислових структур [22, с. 110]. Повноваження щодо інформаційно-консультативного обслуговування повинні належати спеціальним установам з чітко окресленою компетенцією, які функціонують на базі Міністерства в територіальних підрозділах регіонів. Таким чином, видається за можливе вирішити одразу декілька проблем: по-перше закріплення концепції децентралізації в АПК, по-друге, надання Міністерству конкретних механізмів реалізації своїх повноважень через уповноважені підрозділи.

Наступною проблемою, що постає при вивченні питання інформаційно-правового забезпечення АПК, є занадто абстрактне визначення поняття інформації в нормативній базі та її безсистемний хаотичний характер. Одним із напрямів вирішення зазначеної проблеми є розподіл такої інформації на відповідні логічно об'єднані напрями, зокрема йдеться про розподіл, запропонований О. Кондратьєвою, А. Федоровим, Н. Березенко та О. Слинько. Науковці пропонують такий розподіл:

- інноваційні технології у сфері тваринництва;
- модернізація інноваційних технологій у рослинництві;
- соціальний розвиток села (кооперація, оподаткування, страхування, кредитування);
- інновації у переробних галузях АПК;
- нанотехнології в АПК [23, с. 74].

Наявна класифікація покликана врегулювати і систематизувати інформаційне забезпечення сільськогосподарської сфери промисловості та нівелювати правову невизначеність у питанні забезпечення суб'єктів агропромислової діяльності необхідною інформацією.

Доречною є пропозиція А. Гайдучького, який наголошує на необхідності створення регіональних аналітичних центрів [24, с. 35]. Погоджуючись із позицією науковця, доцільно проаналізувати наявну систему аналітичних центрів. За такого аналізу вбачається, що переважна більшість таких центрів, що характеризуються високими показниками діяльності, знаходяться у столиці України [25]. Відповідно унеможлиблюється або значно зменшується якість аналізу обсягів виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції в межах регіону; нерозривно із цим пов'язана проблема щодо отримання даних про ті види діяльності, які необхідно розвивати в кожній окремій місцевості.

З огляду на це привабливою вбачається позиція щодо реформування та розбудови регіональних (аналітичних) центрів управління шляхом утворення їх на базі Мінагрополітики. Надаючи конкретні шляхи реалізації цієї пропозиції та виходячи з аналізу існуючої структури Міністерства, доречно перефільювати один із департаментів у Департамент аналітики та забезпечення інвестиційної діяльності. В основу його структури повинні бути покладені адміністративно-територіальний устрій України та обсяги сільськогосподарського виробництва конкретного регіону. Пропонуємо такі структури Мінагрополітики (рис. 1) та Департаменту (рис. 2). Питання нормативного забезпечення та окреслення відповідного обсягу повноважень такого Департаменту потребує подальших розробок і досліджень у цій сфері.

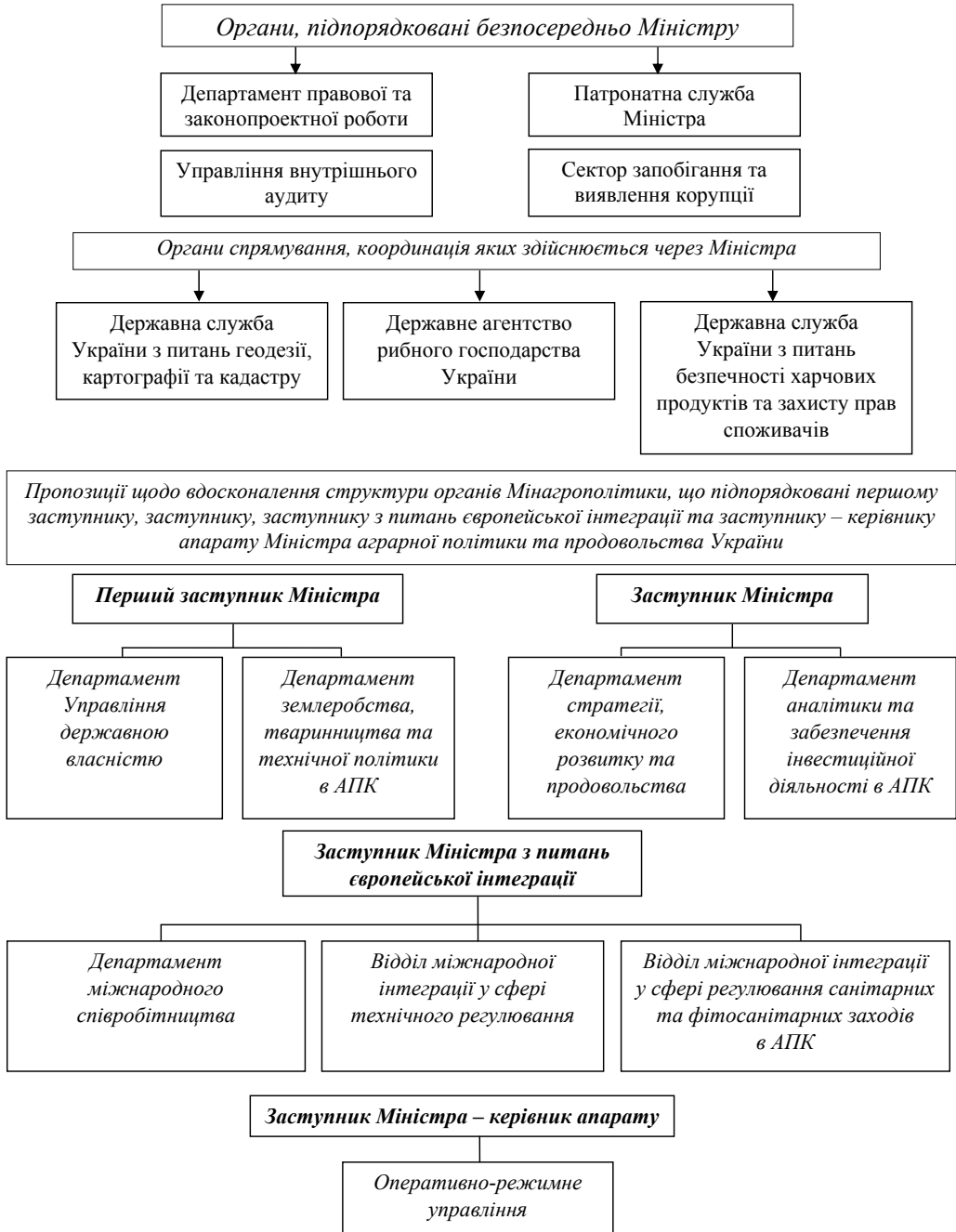

Рис. 1. Організаційна структура Міністерства аграрної політики та продовольства України

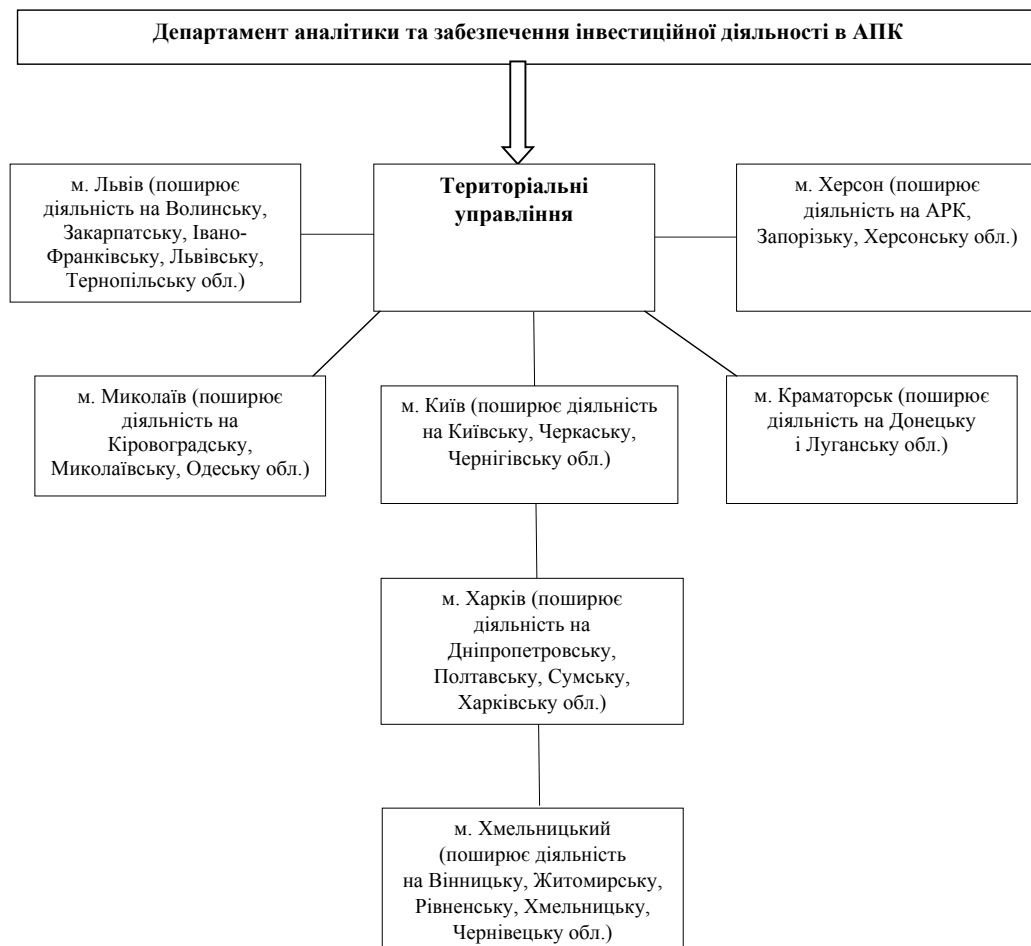

Рис. 2. Структура Департаменту аналітики та забезпечення інвестиційної діяльності в АПК

В аспекті поліпшення інформаційно-правового забезпечення справедливою є позиція І. Іванович, яка пропонує запровадити в системі АПК окремий підрозділ із забезпечення інформації інвесторів [26, с. 230]. Такі погляди є зрозумілими, оскільки інформаційно-правове забезпечення АПК не повинно зводитись до внутрішнього рівня, тобто лише до забезпечення інформацією безпосередньо суб'єктів аграрного комплексу, пояснюється така позиція виключно сутністю інвестиційної діяльності. Так, наявність у потенційного інвестора інформації щодо родючості регіону, наявних чи ймовірних проблем відповідної місцевості, інформація щодо успішності чи провалу попередніх інвестицій у цей регіон безпосередньо буде виступати джерелом для приско-

реного прийняття рішень та налагодження партнерських відносин із суб'єктами аграрного комплексу регіону, а відповідно і подальшої співпраці та інвестицій, що знаходять своє відображення у підвищенні ефективності діяльності АПК в цілому.

У зв'язку із стрімким розвитком науково-технічних процесів удосконалення й оновлення потребують інформаційні системи у сфері агропромислового сектору. Досягнення визначених цілей зумовлено тим, що запровадження зазначених систем дозволяє оперативнo та своєчасно виконувати розрахунки, проводити аналіз та отримувати аналітичну інформацію про стан та виробничий потенціал суб'єктів агропромислової діяльності [27, с. 15]. Підвищуючи й оновлюючи матеріально-технічне забезпечення інформаційної сфери промисловості, держава робить інвестицію, що в подальшому виявляється у збільшенні виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств, а витрачені кошти компенсуються в рази збільшеними обсягами виробництва.

Важливе місце в питанні організації і діяльності АПК займає управлінський процес, зокрема система управління аграрною сферою виступає ключем для успішного функціонування сфери в цілому. Серед органів, що становлять управлінську структуру АПК, варто виділити таких суб'єктів, як Кабінет Міністрів України, Міністерство аграрної політики та продовольства України, департаменти агропромислового розвитку, що існують на рівні обласних і районних державних адміністрацій. Зазначені суб'єкти напряму взаємопов'язані відносинами із сільськогосподарськими підприємствами. Кабінет Міністрів України реалізує свої повноваження, безпосередньо видаючи підзаконні акти, що регламентують фінансове забезпечення аграрного комплексу, тут варто виокремити постанову «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки галузі тваринництва, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції, аквакультури (рибництва)» від 7 лютого 2018 р. № 107, постанову «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств» тощо. Мінагрополітики здійснює безпосереднє керівництво агропромисловою сферою, звітує про огляд видатків бюджету у сфері АПК у частині фінансової підтримки фермерських господарств, бере участь в обговоренні проектів нормативних актів, що стосуються сфери аграрного комплексу, здійснює заходи, спрямовані на виявлення й усунення проявів корупції [28]. Серед завдань департаментів

при обласних та районних державних адміністраціях варто виділити такі, як реалізація державної політики з питань розвитку АПК, проведення економічного аналізу розвитку АПК, забезпечення реалізації державних, розроблення та виконання регіональних програм з інноваційно-інвестиційних питань розвитку виробництва та сільських територій, координації їх виконання на території області, організація виконання в межах повноважень актів і наказів органів державної влади, розроблення пропозицій та заходів щодо підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва та покращення роботи сільськогосподарських підприємств, забезпечення доступу до публічної інформації, сприяння організації виробництва сировини та продуктів харчування, надання допомоги підприємствам з питань дотримання правил ведення бухгалтерського обліку і фінансової звітності, виявлення причин і фактів непродуктивних витрат та втрат на підприємствах, що належать до управління Міністерства аграрної політики та продовольства, сприяння розвитку статистики в галузях агропромислового виробництва тощо [29; 30].

Визначивши провідну роль зазначених суб'єктів управління, варто наголосити на тому, що запорукою ефективності їхньої діяльності є наявність інформації щодо підпорядкованих суб'єктів аграрного сектору. В аспекті цього питання слухними є зауваження С. Хомового та О. Гаврик, які наголошують на недосконалій системі звітності, а саме звертають увагу на той факт, що звітність сільськогосподарських підприємств перед суб'єктами, що провадять контроль в аграрній сфері, має довільний характер [31, с. 86]. Зазначена проблема має особливий характер в аспекті системи управлінських відносин, тому доцільним вбачається врегулювати порядок подання, строки, форму та суб'єктів складення звіту та безпосереднього подання його до органів управління. У такому звіті безпосередньо повинна закріплюватись інформація щодо витрат, доходів і пільг відповідного підприємства, характеру його діяльності, проблем, з якими довелось зіткнутися на виробництві, а також інформація про інвестиційну діяльність підприємства аграрного сектору. Отримання зазначеної інформації надасть суб'єктам контролю цілісну картину про функціонування аграрного підприємства, дозволить звернути увагу на існуючі на підприємстві прогалини.

Слід визнати важливість системи обміну інформацією – інформаційне забезпечення не зводиться до забезпечення інформацією виключно підприємств аграрного сектору, воно є набагато ширшим і одним із структурних елементів,

що характеризує категорію «інформаційно-правове забезпечення» сфери АПК. Так, контролюючі органи забезпечують необхідною інформацією підконтрольних суб'єктів (уповноважених працівників сільськогосподарських підприємств, які передають і розповсюджують цю інформацію всередині). У свою чергу, звіти, які надають вищим органам, виступають гарантією контролю та ефективності діяльності підприємства. Тобто йдеться про надання внутрішньої інформації на зовнішній рівень і навпаки.

Висновки. Таким чином, доцільно запровадити певні механізми вирішення наявних проблем у сфері функціонування та діяльності АПК України. Одним із таких напрямів повинно стати вдосконалення інформаційно-правового забезпечення АПК. З'ясувавши існуючі проблеми, що лежать у цій площині, справедливо дійти висновку про необхідність реформування наявної системи та розроблення й оновлення існуючої системи інформаційно-правового забезпечення, через те що інформація виступає одним із первинних елементів у системі відносин на зовнішньому і внутрішньому рівнях функціонування АПК України.

По-перше, доцільно запровадити налагоджену систему обміну інформацією та електронної звітності серед суб'єктів, що здійснюють управління АПК, яка буде вміщати вичерпну, всебічну і достовірну інформацію про діяльність підприємства аграрного сектору; така інформація перш за все повинна стосуватись фінансових і матеріально-технічних проблем, що виникають на підприємстві, та повинна бути публічною.

Діяльність АПК неможлива без відповідного матеріально-технічного забезпечення. Функціонування аграрного сектору економіки повинно відображати необхідний зв'язок між підприємством, що виробляє сільськогосподарську продукцію, та постачальником ресурсів, які необхідні для виготовлення, збирання, зберігання та реалізації такої продукції.

До суб'єктів, які покликані забезпечувати агровиробників сервісними послугами, належать: заводи, які надають послуги із забезпечення технічних засобів ремонтних матеріалів, здійснюють ремонтні роботи, роботи з обслуговування техноагропарків, модернізацію технічних центрів та прокатних пунктів [32, с. 262]; науково-дослідні організації, які надають освітні послуги суб'єктам аграрної промисловості, формують актуальні шляхи розвитку інноваційної сфери сільського господарства, розробляють та координують заходи, що спрямовані на підвищення кваліфікації працівників аграрної сфери, здійснюють консультативну діяльність підприємств.

Серед особливих суб'єктів надання послуг варто виділити ті установи та організації, які функціонують з метою одержання прибутку й у своїй діяльності керуються Законом України «Про підприємство». Серед таких підприємств виділяють: механізовані загони, дилерські пункти, дистриб'юторські організації [32, с. 262–263]. Основою діяльності зазначених суб'єктів є фінансова складова, вони надають схожий спектр послуг, попри це із специфічних А. А. Дудніков, П. В. Писаренко, О. І. Біловод, І. А. Дудніков, О. П. Ківшик виділяють наступні: вивчення потреб споживачів у машинах і послугах, надання інформаційних послуг, організація послуг з оренди і прокату [33, с. 8].

По-друге, наразі належним стає оновлення і залучення новітніх інформаційних технологій у сферу АПК. Використання бюджетних коштів для врегулювання зазначеної проблеми є виправданим кроком, оскільки подальше збільшення ефективності діяльності підприємства аграрного сектору повністю компенсує понесені державою затрати і його діяльність згодом направляється на збільшення обсягу державних ресурсів.

По-третє, вкрай необхідним є вдосконалення структури органів Мінагрополітики шляхом репрофілювання одного з департаментів у Департамент аналітики та забезпечення інвестиційної діяльності. У цьому контексті доцільною є позиція щодо закріплення за територіальними управліннями функції поширення інформації про діяльність підприємства регіону серед потенційних інвесторів.

По-четверте, одним із теоретичних напрямів удосконалення наявної внутрішньої інформаційно-правової бази АПК може стати розширення змісту поняття інформація для аграрного сектору та поділ її на складові в межах конкретної підсфери, серед яких, як правило, виділяють інновації у сфері тваринництва і рослинництва, модернізацію технічного обслуговування, соціальний розвиток села, переробні галузі та нанотехнології.

По-п'яте, у зв'язку з тим, що чинне законодавство не дає визначення інформаційно-правового забезпечення АПК України, доцільно було б закріпити таку категорію законодавчо, під яким, на нашу думку, слід розуміти використання інформаційно-комунікаційних технологій та комп'ютерних ресурсів, баз та банків даних, що складають систему стійкого і налагодженого програмного забезпечення, яке функціонує з метою одержання, обробки, збереження та поширення інформації для безперервного та сталого державного управління всіма сферами АПК України задля ефективного аграрного виробництва та його конкурентоспроможності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.05.2019).
2. Фурманчук Є. Інформаційно-правове забезпечення провадження господарської діяльності в Україні. *Правова інформатика*. 2013. №2. С. 75–80.
3. Костылева Н. В., Мальцева Ю. А., Шкурин Д. В. Информационное обеспечение управленческой деятельности: учеб. пособие. Екатеринбург: Урал. ун-т, 2016. 148 с.
4. Серебрякова Т. А. Аспекты информационного обеспечения в системе управления экономикой предприятия. *Ученые заметки ТОГУ*. 2014. №4. URL: http://pnu.edu.ru/media/ejournal/articles-2014/TGU_5_157.pdf (дата звернення: 12.05.2019).
5. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 №2657. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. №48. Ст. 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 12.05.2019).
6. Железняк А., Гладиш М. Інформаційне забезпечення розвитку сільського господарства України в умовах євроінтеграційних процесів. *Аграрна економіка*. 2013. №3–4. С. 43–49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ae_2013_6_3-4_10 (дата звернення: 12.05.2019).
7. Лапін А. В. Інформаційне забезпечення вертикальної інтеграції підприємств аграрного сектора: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. URL: <http://ir.znau.edu.ua/handle/123456789/4028> (дата звернення: 12.05.2019).
8. Притула Н. М. Визначення пріоритетних сфер і галузей АПК як засіб державного регулювання аграрного сектору економіки. *Економіка і суспільство*. 2016. №6. С. 77–83. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/6_ukr/13.pdf (дата звернення: 12.05.2019).
9. Штифанич Р. В. Стан інформаційного забезпечення підприємств АПК: облік і аналіз. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2010. №29. С. 100–103.
10. Мороз С. І., Шрамко І. І. Використання інформаційних технологій в аграрному маркетингу. *Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету*. 2017. №2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vddau_2017_2_23 (дата звернення: 12.05.2019).
11. Федірець О. В. Управління інноваціями при впровадженні технологій точного землеробства в Україні. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2013. №2. С. 302–308.
12. 40 лучших инструментов для отдела маркетинга. URL: <https://www.wrike.com/ru/blog/40-luchshih-instrumentov-dlya-povysheniya-produktivnosti-otdela-marketinga/#соцсети> (дата звернення: 12.05.2019).
13. 10 ключевых навыков интернет-маркетолога. URL: <https://geniusmarketing.me/lab/proverte-kompetenciyu-internet-marketologa/> (дата звернення: 12.05.2019).
14. Шматок О. В. Аграрна логістика в Україні. *Географія та туризм*. 2012. №18. С. 221–233.
15. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 №74/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. №27–28. Ст. 181. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 13.05.2019).
16. Інструкція про порядок заповнення звіту про наявність і використання банку даних за формою № 4-інф. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0243-95> (дата звернення: 13.05.2019).
  17. Головчинер М. Н. Базы данных: основные понятия, модели данных, процесс проектирования: конспекты лекций. Томск, 2009. 129 с. URL: <https://docplayer.ru/27201775-Golovchiner-m-n-bazy-dannyh-osnovnye-ponyatiya-modeli-dannyh-process-proektirovaniya-kurs-lekciy.html> (дата звернення: 13.05.2019).
  18. Про Концепцію Національної програми інформатизації: Закон України від 04.02.1998 № 75/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 27–28. Ст. 182 (дата звернення: 13.05.2019).
  19. Про систему інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу України: Закон України від 05.10.2006 № 229-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 47. Ст. 46 (дата звернення: 13.05.2019).
  20. Про затвердження Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України: постанова Каб. Міністрів України від 25.11.2015 № 1119. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1119-2015-p> (дата звернення: 14.05.2019).
  21. Про Аграрний фонд: постанова Каб. Міністрів України від 06.07.2005 № 543. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543-2005-p> (дата звернення: 14.05.2019).
  22. Герасименко І. О. Інформаційне забезпечення системи управління інноваційною діяльністю аграрних підприємств. *Економіка та управління АПК*. 2014. № 1. С. 108–114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есupark_2014_1-23 (дата звернення: 14.05.2019).
  23. Совершенствование информационного обеспечения сельскохозяйственного производства на основе интеллектуальных информационных технологий / О. В. Кондратьева, А. Д. Федоров, Н. В. Березенко, О. В. Слинько. *Синергия*. 2017. № 5. С. 68–77. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sovershenstvovanie-informatsionnogo-obespecheniya-selskohozyaystvennogo-proizvodstva-na-osnove-intellektualnyh-informatsionnyh> (дата звернення: 14.05.2019).
  24. Гайдуцький А. Формування інвестиційно привабливої ринкової інфраструктури (на прикладі аграрного сектору України). *Економіст*. 2005. № 10. С. 34–36.
  25. Список приймаючих аналітичних центрів та тематичні напрямки їхньої роботи. URL: http://www.irf.ua/content/files/host_organizations_2015.doc (дата звернення: 14.05.2019).
  26. Іванович І. Ю. Оптимізація інформаційного середовища інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. № 3 (2). С. 228–235.
  27. Амирова Д. А. Совершенствование механизма информационного обеспечения управленческого процесса в АПК региона; автореф. дис. ... канд. екон. наук: 21.00.03. Махачкала, 2010. URL: <https://www.disserscat.com/content/sovershenstvovanie-mekhanizma-informatsionnogo-obespecheniya-upravlencheskogo-protssessa-v-ap/read> (дата звернення: 16.05.2019).

28. Офіційний портал Міністерства аграрної політики та продовольства. URL: <http://minagro.gov.ua/uk/ministry> (дата звернення: 16.05.2019).
29. Про затвердження Положення про Департамент агропромислового розвитку Харківської обласної державної адміністрації у новій редакції: розпорядж. Харків. обл. держ. адмін. № 534 від 21.11.2016. URL: <http://kharkivoda.gov.ua/content/documents/871/87028/files/170612-01-11-zagal-249-rozpr.pdf> (дата звернення: 16.05.2019).
30. Офіційний веб-портал Полтавської обласної державної адміністрації / Департамент агропром. розвитку. URL: <http://www.adm-pl.gov.ua/page/departament-agropromislovogo-rozvitku> (дата звернення: 16.05.2019).
31. Хомовий С. М., Гаврик О. Ю. Інформаційне забезпечення управлінського обліку сільськогосподарських підприємств. *Економіка та управління АПК*. 2016. № 1–2. С. 83–88.
32. Мосіюк С. І., Мосіюк І. П., Жимань Ю. О. Функціонування аграрного технічного сервісу в ринкових умовах. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2013. № 181 (2). С. 260–263.
33. Проектування технологічних процесів сервісних підприємств: навч. посіб. / А. А. Дудніков, П. В. Писаренко, О. І. Біловод та ін. Вінниця: ФОП Каштелянов О. І., 2011. URL: <https://books.google.com.ua/books/about/> (дата звернення: 16.05.2019).

REFERENCES

1. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
2. Furmanchuk, Y. (2013). Informatsiino-pravove zabezpechennia provadzhennia hospodarskoi diialnosti v Ukraini [Information and legal support of conducting economic activity in Ukraine]. *Pravova Informatyka – Legal Informatics*, 2, 75–80. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pinform_2013_2_13 [in Ukrainian].
3. Kostyleva, N. V., Malteva, Y. A., & Shkuryn, D. V. (2016). *Informatsyonnoe obespechenie upravlencheskoi deiatelnosti: uchebnoe posobyie [Information support of management activities]*. Ekaterinburh: Ural. UN-TA – Ural University Publishing House [in Russian].
4. Serebriakova, T. A. (2014). Aspekty Informatsyonnoho Obespecheniya V Systeme Upravleniya Ekonomykoi Predpriyatya [Aspects of Information Security in the Enterprise Economic Management System]. *Uchenye zametki TOHU – Scientific Notes of PONU*, 4, 78–83. Retrieved from http://pnu.edu.ru/media/ejournal/articles-2014/TGU_5_157.pdf [in Russian].
5. Pro informatsiiu: Zakon Ukrainy vid 02.10.1992. (1992). [On information. Law of Ukraine dated October 02, 1992]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 48, art. 650. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> [in Ukrainian].
6. Zheliezniak, A., & Hladysh, M. (2013). Informatsiine zabezpechennia rozvytku silskoho hospodarstva Ukrainy v umovakh yevrointehratsiinykh protsesiv [Information provision of agricultural development of Ukraine in the conditions of European integration processes]. *Ahrarna ekonomika – Agrarian Economy*, 3–4, 43–49. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/ae_2013_6_3-4_10 [in Ukrainian].

7. Lapin, A. V. (2015). *Informatsiine zabezpechennia vertykalnoi intehratsii pidpryemstv ahrarnoho sektora* [Information provision of vertical integration of agrarian enterprises]. (Candidate dissertation). Retrieved from <http://ir.znau.edu.ua/handle/123456789/4028> [in Ukrainian].
8. Prytula, N. M. (2016). Vyznachennia priorytetnykh sfer i haluzei APK yak zasib derzhavnoho rehuliuвання ahrarnoho sektoru ekonomiky [Identification of priority spheres and branches of agroindustrial complex as means of state regulation of the agrarian sector of the economy]. *Ekonomika i suspilstvo – Economics and Society*, 6, 77–83. Retrieved from http://www.economyandsociety.in.ua/journal/6_ukr/13.pdf [in Ukrainian].
9. Shtyfanych, R. V. (2010). Stan informatsiinoho zabezpechennia pidpryemstv APK: oblik i analiz [The state of information support of enterprises of the agroindustrial complex: accounting and analysis]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu – Scientific Bulletin of the Uzhhorod University*, 29, 100–103. [in Ukrainian].
10. Moroz, S. I., & Shramko, I. I. (2017). Vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii v ahrarnomu marketynhu [The use of information technology in agrarian marketing]. *Visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho ahrarno-ekonomichnoho universytetu – Bulletin of the Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University*, 2, 117–122. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/vddau_2017_2_23 [in Ukrainian].
11. Fedirets, O. V. (2013). Upravlinnia innovatsiiamy pry vprovadzhenni tekhnolohii tochnoho zemlerobstva v Ukraini [Management of innovations in introduction of precision farming technologies in Ukraine]. *Naukovi pratsi Poltavskoi derzhavnoi ahranoi akademii – Scientific Works of Poltava State Agrarian Academy*, 2 (7), 302–308. Retrieved from <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/7.2/302.pdf> [in Ukrainian].
12. 40 luchshykh instrumentov dlia otdela marketynha. (2018, April 18). [40 best marketing tools]. Retrieved from <https://www.wrike.com/ru/blog/40-luchshih-instrumentov-dlya-povysheniya-produktivnosti-otdela-marketinga/#sotssety> [in Russian].
13. 10 kliuchevykh navykov internet-marketoloha. (2018, October 28). [10 Key Skills of an Internet Marketer]. Retrieved from <https://geniusmarketing.me/lab/proverte-kompetenciyu-internet-marketologa/> [in Russian].
14. Shmatok, O. V. (2012). Ahrarna lohistyka v Ukraini [Agrarian Logistics in Ukraine]. *Heohrafiia ta turyzm – Geography and Tourism*, 18, 221–233. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt_2012_18_40 [in Ukrainian].
15. Pro Natsionalnu prohramu informatyzatsii: Zakon Ukrainy vid 04.02.1998. 74/98-BP. (1998). [On national informatization program. Law of Ukraine dated February 04, 1998]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 27–28, art. 181. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
16. Instruktisiia pro poriadok zapovnennia zvitu pro naiavnist i vykorystannia banku danykh za formoiu N 4-inf. (1995). [Instructions on the procedure for keeping the sound of appearances and victoriousness to a bank of tribute for form No. 4-information]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0243-95>. [in Ukrainian].
17. Holovchyner, M. N. (2009). Bazy Danykh: osnovnye poniatyia, modely danykh, protsess proektyrovaniia: konspekty lektsii [Database: basic concepts, data models, protsess proektyrovaniia: konspekty lektsii] [Database: basic concepts, data models,

- design process: lecture notes]. Tomsk. Retrieved from <https://docplayer.ru/27201775-Golovchiner-m-n-bazy-dannyh-osnovnye-ponyatiya-modeli-dannyh-process-proektirovaniya-kurs-lekciy.html> [in Russian].
18. Pro kontseptsiuu natsionalnoi prohramy informatyzatsii: Zakon Ukrainy vid 04.02.1998. 75/98-BP. (1998). [On concept of national informatization program. Law of Ukraine dated February 04, 1998]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 27–28, art. 182. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
  19. Pro systemu inzhenerno-tekhnichnoho zabezpechennia ahropromyslovoho kompleksu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 05.10.2016. 229-V. (2006). [On system of engineering support system AIC, Law of Ukraine dated October 05, 2006]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 47, art. 46. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
  20. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo ahraanoi polityky ta prodovolstva Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25.11.2015. 1119. (2015). [On approval of the provision on the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine: the Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 25, 2015]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1119-2015-p> [in Ukrainian].
  21. Pro ahraryi fond: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy. 06.07.2005. 543. (2005). [On Agrarian fund: the Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 06, 2005]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543-2005-p> [in Ukrainian].
  22. Herasymenko I. O. (2014). Informatsiine zabezpechennia systemy upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu ahrarykh pidpriemstv [Information support of the management system of innovation activity of agrarian enterprises]. *Ekonomika ta upravlinnia – Economics and Management*. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRV/ecupapk_2014_1-23 [in Ukrainian].
  23. Kondrateva, O. V., Fedorov, A. D., Berezenko, N. V., & Slynko, O. V. (2017). Sovershenstvovanye informatsyonnoho obespecheniya selskokhoziaistvennoho proyzvodstva na osnove intellektualnykh informatsyonnykh tekhnolohiy [Improving information support for agricultural production based on intelligent information technologies]. *Synerhyia – Synergy*, 5, 68–77. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/sovershenstvovanie-informatsionnogo-obespecheniya-selskohozyaystvennogo-proizvodstva-na-osnove-intellektualnykh-informatsionnykh> [in Russian].
  24. Haidutskyi, A. (2005). Formuvannia investytsiino pryvablyvoi rynkovoii infrastruktury (na prykladi ahraanoho sektoru Ukrainy) [Formation of investment-attractive market infrastructure (in the application of the agricultural sector of Ukraine)]. *Ekonomist – Economist*, 10, 34–36. Retrieved from http://irbis.library.dp.ua/cgi-bin/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe [in Ukrainian].
  25. Spysok pryimaiuchykh analitychnykh tsestriv ta tematychni napriamky yikhnoi roboty. (2015). [List of receiving analytical centers and thematic areas of their work]. Retrieved from http://www.irf.ua/content/files/host_organizations_2015.doc [in Ukrainian].
  26. Ivanovych, I. Y. (2011). Optymizatsiia informatsiinoho seredovyscha investytsiinoi diialnosti silskohospodarskykh pidpriemstv [Optimization of information environment

- of investment activity of agricultural enterprises]. *Marketynh i menedzhment innovatsii – Marketing and Management of Innovations*, 3(2), 228–235. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mimi_2011_3%282%29__34 [in Ukrainian].
27. Amyrova, D. A. (2010). *Sovershenstvovanye mekhanyzma informatsyonnoho obespecheniya upravlencheskoho protsessa v apk rehyona* (PhD thesis) [Improving the mechanism of information support of the management process in the agroindustrial complex of the region]. Retrieved from <https://www.dissercat.com/content/sovershenstvovanie-mekhanizma-informatsionnogo-obespecheniya-upravlencheskogo-protsessa-v-ap/read> [in Russian].
  28. Ofitsiyniy portal Ministerstva ahraryoi polityky ta prodovolstva [Official portal of the Ministry of Agrarian Policy and Food]. Retrieved from <http://minagro.gov.ua/uk/ministry>
  29. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Departament ahropromyslovoho rozvytku Kharkivskoi oblasnoi derzhavnoi administratsii u novii redaktsii: Rozporiadzhennia Kharkivskoi oblasnoi derzhavnoi administratsii vid 21.11.2016. 534. (2016). [On approval of the Regulations on the Department of Agro-Industrial Development of the Kharkiv Regional State Administration in the new version: Order of the Kharkiv Regional State Administration dated November 21, 2016]. Retrieved from http://kharkivoda.gov.ua/content/documents/871/87028/files/1_70612-01-11-zagal-249-rozp.pdf [in Ukrainian].
  30. Ofitsiyniy veb-portal Poltavskoi oblasnoi derzhavnoi administratsii. Departament ahropromyslovoho rozvytku [The official web-portal of Poltava Regional State Administration. Department of Agroindustrial Development]. Retrieved from <http://www.adm-pl.gov.ua/page/departament-agropromisloвого-rozvytku>.
  31. Khomovyi, S. M. (2016). Informatsiine zabezpechennia upravlinskoho obliku silskohospodarskykh pidprijemstv APK [Information support for management accounting of agricultural enterprises]. *Ekonomika ta upravlinnia – Economics and Management*, 1–2, 83–88. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecupapk_2016_1-2_15 [in Ukrainian].
  32. Mosiiuk, S. I., Mosiiuk, I. P., & Zhyman, Y. O. (2013). Funktsionuvannia ahrarynoho tekhnichnoho servisu v rynkovykh umovakh. [Functioning of agrarian technical service in market conditions]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy – Scientific Bulletin of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*, 181, 260–263. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_econ_2013_181%282%29__50 [in Ukrainian].
  33. Dudnikov, A. A., Pysarenko, P. V., & Bilovod, O. I. (2011). *Proektuvannia tekhnolohichnykh protsesiv servisnykh pidprijemstv: navch. posib* [Design of technological processes of service enterprises]. Vinnytsia: FOP Kashtelianov. Retrieved from <https://books.google.com.ua/books/about/> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.08.2019 р.

Стаття пройшла рецензування 09.09.2019 р.

Стаття рекомендована до опублікування 20.09.2019 р.

А. С. ИВАНОВА

кандидат юридических наук, докторант кафедры административного права и административной деятельности Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого, Украина, г. Харьков

ИНФОРМАЦИОННО-ПРАВОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ СФЕРЫ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА УКРАИНЫ

В статье исследуется информационно-правовое обеспечение сферы агропромышленного комплекса Украины. Анализируются нормативно-правовые акты, регламентирующие данную сферу, а также научные работы по данной проблематике. Автор формулирует собственные предложения о возможности совершенствования информационно-правового обеспечения агропромышленного комплекса Украины, дает авторское определение данной категории.

Ключевые слова: информационно-правовое обеспечение, агропромышленный комплекс Украины (АПК Украины), информационные технологии, компьютерное обеспечение, геоинформационные системы.

H. S. IVANOVA

PhD (Law Sciences), doctoral candidate of the Department of Administrative Law and Administrative Activities of Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv

INFORMATION AND LEGAL SUPPLY OF THE SPHERE OF AGROINDUSTRIAL COMPLEX OF UKRAINE

Problem setting. Recognizing the fact that the indicators of production and export of products in Ukraine are not competitive in comparison with other highly developed countries, and the agrarian policy of the state is far removed from the European one, there is an urgent need to address certain issues of the functioning of the agroindustrial complex of Ukraine. In view of this, it is expedient to analyze the existing system of informational and legal support of the agroindustrial complex of Ukraine in order to identify its main disadvantages and possible ways of solving existing problems in this area.

Recent research and publications analysis. Despite the fact that the actual problems of the agroindustrial complex attracted the attention of a large number of scientists, the issue of information and legal support of this sphere has not been investigated at an adequate level, therefore, further work in this direction is very relevant. Such scientists as Furmanchyk E., Kostylova N., Serebryakova T., Zheleznyak A., Lapin A., Shtyfanich R., Moroz S., Fedirets O. etc. are really worth mentioning for in-depth analysis of the problems and perspectives of the development of the agroindustrial complex, the definition of its essence and role in the economy of the country, its administrative and legal regulation, as well as the main ways of improving the norms of legislation in this field.

Paper objective. Based on the analysis of the current legislation regulating the information component of the agroindustrial complex and taking into account the specifics of the socio-economic development of Ukraine, the purpose of research is to identify and find out the causes of the existing shortcomings in the information and legal regulation of the agrarian complex, to submit proposals for their elimination and, accordingly, to improve the efficiency of the functioning of the agroindustrial complex of Ukraine as a whole.

Paper main body. Due to the fact that the current legislation does not define the information and legal provision of the agro-industrial complex of Ukraine, it would be advisable to consolidate such a category of legislation, which, in our opinion, should be understood, the use of information and communication technologies and computer resources, databases and data banks that form a system of stable and well-functioning software that functions for the purpose of obtaining, processing, storing and disseminating information for continuous and sustainable public administration in all fields and agriculture of Ukraine for efficient agricultural production and its competitiveness.

Another problem encountered in the study of the information and legal provision of the agroindustrial complex is the abstract definition of the concept of information in the normative base and its unsystematic chaotic nature. One of the directions of the solution of this problem is the distribution of such information to the corresponding logically combined directions, in particular: innovative technologies in the field of animal husbandry; modernization of innovative technologies in plant growing; social development of the village (co-operation, taxation, insurance, lending); innovations in processing industries of agroindustrial complex; nanotechnology in the agroindustrial complex.

Conclusions of the research. In the course of the study, the authors come to the conclusion that it is expedient to introduce certain constructive mechanisms for solving existing problems in the field of functioning and activities of the agro-industrial complex of Ukraine. One of these areas is to improve the information and legal support of the agroindustrial complex, namely: introduction of a well-established system of information exchange and electronic reporting to actors managing agroindustry complex, which will contain comprehensive and reliable information on the activities of enterprises in the agrarian sector; improvement of the structure of the Ministry of Agrarian Policy; updating databases in the field of agroindustrial complex of Ukraine as the main elements of information and legal support and financing, in the context of state provision of agricultural enterprises by information technologies, etc.

Short Abstract for an article

Abstract. The article deals with the information and legal support of the agricultural sector of Ukraine. The legal acts regulating this area are analyzed, as well as scientific works on this issue. The author provides own proposals on the possibility of improving the information and legal support of the agroindustrial complex of Ukraine and unique definition of this category.

Key words: information and legal support, agroindustrial complex of Ukraine (AIC of Ukraine), information technologies, computer software, geo-information systems.

Article details:

Received: 20 August 2019

Revised: 09 September 2019

Accepted: 20 September 2019

Рекомендоване цитування: Іванова Г. С. Інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу України. *Економічна теорія та право*. 2019. № 3 (38). С. 115–140. DOI: 10.31359/2411-5584-2019-38-3-115.

Suggested Citation: Ivanova, H. S. (2019). Informatsiino-pravove zabezpechennia sfery ahropromyslovoho kompleksu Ukrainy [Information and legal supply of the sphere of agroindustrial complex of Ukraine]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic Theory and Law*, 3 (38), 115–140. DOI: 10.31359/2411-5584-2019-38-3-115.